

בבית המשפט העליון

בע"מ 4658/16

לפני:

כבוד המשנה לנשיאה א' רובינשטיין

המבקשת:

פלונית

נ ג ד

המשיב:

פלוני

בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בבאר
שבע (סגנית הנשיא דברת) מיום 17.5.16 בעמ"ש 51358-
02-16

בשם המבקשת:

עו"ד לירן פרידלנד

בשם המשיב:

עו"ד מאיר מקייס

פסק דין

א. בקשת רשות ערעור על החלטתו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע (סגנית הנשיא דברת) בעמ"ש 51358-02-16 מיום 17.5.16, שבגדרה נדחתה בקשת המבקשת להגיש נימוקי ערעור על פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה בבאר שבע (סגן הנשיאה גביזון) בתמ"ש 4678-02-12 מיום 19.1.16, בנפרד מהודעת הערעור. הבקשה נדונה כבקשה להארכת מועד ונדחתה.

רקע

ב. המבקשת והמשיב נישאו בנישואין אזרחיים ביום 1.4.97, והתגרשו ביום 29.10.12. במסגרת הליכי הגירושין התנהלו בין הצדדים מספר הליכים משפטיים. ההליך מושא הערעור שהוגש לבית המשפט המחוזי, עניינו מחלוקות הנוגעות לאיזון הנכסים בין בני הזוג. ביום 19.1.16 ניתן פסק דין על ידי בית המשפט לענייני משפחה.

ביום 24.2.16 הגישה המבקשת הודעת ערעור על פסק הדין ללא נימוקים, וביקשה להגיש את נימוקי הערעור במועד מאוחר יותר. ביום 27.3.16 ביקש בית המשפט המחוזי את תגובת המשיב לכך; המשיב התנגד להגשת נימוקי הערעור בנפרד. המבקשת נתבקשה להגיב (החלטה מיום 31.3.16), אך תחת תגובה הגישה ביום 6.4.16 את נימוקי הערעור. בהמשך לכך, קבע בית המשפט (החלטה מיום 10.4.16), כי נימוקי הערעור יוצאו מהתיק והמבקשת תתייחס לתגובת המשיב כפי שנקבע. המבקשת טענה, כי החליפה ייצוג לאחר מתן פסק הדין, ונוכח היקפו הרב של החומר לא עלה בידי באת כוחה להגיש את נימוקי הערעור במועד. בית המשפט המחוזי דחה את הבקשה להגיש את נימוקי הערעור בנפרד מהודעת הערעור. נקבע, כי תקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984, אינן מאפשרות הגשת הודעת ערעור ללא נימוקים, וכי יש לבחון את בקשת המבקשת כבקשה להארכת מועד להגשת ערעור. בית המשפט המחוזי קבע, כי לא נמצא טעם מיוחד שיש בו להצדיק הארכת מועד. נומק, כי החלפת ייצוג אינה מהווה עילה להארכת מועד, בפרט משנעשתה מיד שניתן פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה, כך שעמדו לבאת כוח המבקשת 40 יום להגשת הערעור. כן צוין, כי באת כוח המבקשת פנתה לבית המשפט לצורך קבלת החומר בתיק אך 20 יום לאחר קבלת הייצוג, ועל כן אין לה להלין אלא על עצמה. כן נדחתה טענת המבקשת, שלפיה נוכח העובדה שמדובר בערכאת ערעור על בית המשפט לענייני משפחה, לבית המשפט סמכות לסטות מסדרי הדין. נומק, כי משלא פירטה המבקשת מדוע יש הצדקה להתיר את הגשת נימוקי הערעור באיחור, אין באמור להועיל לה. המבקשת חויבה בהוצאות בגובה 3,000 ₪.

הבקשה והתשובה

ג. נטען בבקשה כי משמעות החלטת בית המשפט המחוזי שלא ליתן הארכת מועד, היא מחיקת הערעור על הסף, וכי מדובר בצעד דרמטי ובלתי מידתי, הפוגע בזכויות המבקשת. הוסף, כי בנסיבות שבהן הבקשה להגשת נימוקי הערעור הוגשה בגדרי המועד הקבוע בדין להגשת הערעור, בטרם נקבע מועד לדיון בערעור ובטרם נדרש המשיב להגיש תשובה, היה מקום ליתן למבקשת את יומה הערעורי. כן נטען, כי היה מקום ליתן משקל לכך שמדובר בענייני משפחה. לחלופין נטען, כי היה מקום לאפשר למבקשת לתקן את הודעת הערעור.

ד. נתבקשה תשובת המשיב. בתשובה נטען, כי אי-הבאת נימוקי הערעור במסגרת כתב הערעור היא מהותית, וכי תקנות סדר הדין הן חד משמעיות בעניין זה. כן נטען, שהמבקשת לא תמכה בקשתה, לרבות טענותיה באשר לעיכוב בקבלת החומר בתיק,

בתצהיר, וכי אף תיק המוצגים ועיקרי הטיעון לא צורפו להודעת הערעור. כן נטען, כי סיכויי הערעור נמוכים. לבסוף התבקש, כי ככל שיתאפשר למבקשת להגיש ערעור, יתאפשר אף למשיב להגיש ערעור מטעמו. לחלופין נתבקש, כי ככל שבית המשפט ייעתר לבקשת המבקשת, היא תחויב בהוצאות נוכח התנהלותה.

הכרעה

ה. תחילה, לאמת המידה הדיונית, שלאורה יש לבחון את הבקשה. כזכור, עסקינן בבקשת רשות ערעור על החלטתו של בית המשפט המחוזי בבקשה, אשר ניתנה בהקשר לערעור שהוגש על פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה. השאלה היא האם על בקשות רשות ערעור כגון דא יש להחיל את אמת המידה שנקבעה בר"ע 103/82 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה) בע"מ, פ"ד לו(3) 123. אמנם "עצם העובדה כי בפסק דין של ערכאת ערעור מצויים שינוי, תוספת או אף הכרעה חדשה שלא נכללה בהחלטת הערכאה הראשונה, אין בה די כדי להוציא את המקרה מגדר 'גלגול שלישי' ולהקנות זכות ערעור" (בש"א 4511/05 עיריית בת ים נ' גני יפית (2005) (השופט-כתארו אז-ריבלין)), אך גם נשמעת הדעה, כי "אם ערכאת הערעור דנה בסוגיה שמועלית לראשונה לפניו, ושלא היתה יכולה להידון קודם לכן בערכאה הראשונה... מדובר בהחלטה של ערכאה ראשונה באופייה, ולכן מוצדק שהיא תיבחן לפי אמת-מידה ערעורית רגילה - ולמצער מקלה יותר – לפחות פעם אחת" (ח' בן-נון וט' חבקין הערעור האזרחי (מה' 3-תשע"ג), 222 (להלן בן-נון וחבקין)). לדידי, התשובה לכך היא דרך האמצע, של השכל הישר. ציינתי בעבר כי "ייתכן שבנסיבות חריגות יהא מקום לגמישות מסוימת...אך אין לפתוח את הדלת לרווחה, בודאי לא בעומס שעל בתי המשפט, וגם אז אך בנושא שנדון לפני כן רק בערכאת הערעור". (רע"א 2108/13 אלבוז נ' עו"ד אבירם מיטל (2013), פסקה ו' (הדגשות במקור-א"ר)). קרי כי מחד גיסא עסקינן בהחלטה שלא היתה חלק מפסק הדין או ההחלטה בערכאה הראשונה, ונולדה רק בערכאת הערעור; מאידך גיסא, אין מקום להעמיס ריבוי התדיינויות. על כן יש לבחון את הדברים לגופם באורח מוקפד על פי שורת הצדק, ולהידרש חיובית רק למקרים חריגים. בענייננו לא בלי התלבטות, החלטתי כי יש מקום בנסיבות ליתן רשות ערעור, לדון בבקשה כאילו הוגש ערעור על פי הרשות שניתנה, ולהיעתר לערעור, תוך חיוב המבקשת בהוצאות. אסביר:

ו. על פי תקנות 413-414 לתקנות סדר הדין האזרחי, על הודעת הערעור לכלול את נימוקי הערעור. התקנות אינן מאפשרות הגשת ערעור ללא נימוקיו (וזאת בשונה מערעור פלילי בזכות, ראו הוראת סעיף 203 לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב) תשמ"ב-1982), והגשת הליך ללא נימוקים עלולה לעורר ספק ביחס לעצירת מניין

הימים (לעניין זה ראו והשוו רע"פ 8273/13 מדינת ישראל נ' חיימוביץ (2014); רע"ב 4039/15 צרפתי נ' היועץ המשפטי לממשלה (2015)). עם זאת ככלל הגשת ערעור ללא נימוקים לא תביא באופן אוטומטי לפסילתו, ובית המשפט מוסמך להורות למערער ליתן נימוקים, ואך אם לא קוימה הוראה זו יידחה הערעור מחמת הפגם שנפל בו (בן-נן וחבקין, 292). אכן, כפי שקבע בית המשפט המחוזי, במהות ענייננו בבקשה להארכת מועד. תקנה 528 סיפה לתקנות סדר הדין האזרחי קובעת, כי הארכת מועד הקבוע בחיקוק - ובכלל זה הגשת ערעור ובקשת רשות לערער - טעונה "טעם מיוחד". ככלל טעם מיוחד עניינו סיכול האפשרות להגיש ערעור עקב אירועים שהיו מחוץ לשליטתו של המבקש, או אירועים בלתי צפויים שלא ניתן היה להיערך להם מראש (רע"א 4222/13 עאיש נ' יניב ס.א לבניין ופיתוח בע"מ (2014)). בבוא בית המשפט להחליט בבקשה להארכת מועד עליו לתת דעתו, בין היתר, לסיבה לעיכוב בהגשת ההליך, למשך האיחור, למהות ההליך, למידת ההסתמכות של בעל הדין שכנגד וכן לסיכויי ההליך שלגביו מוגשת הבקשה (בן-נן וחבקין, 168-171).

ז. ככלל החלפת ייצוג אינה באה בקהלם של המקרים שבהם תינתן הארכת מועד ואינה מהווה כשלעצמה הצדקה להארכה כאמור (בש"א 1748/09 רובינסון ואח' נ' חברת Roumaninvest S.A (2009)), ובנדון דידן אף נראה כי עמד למבקשת פרק זמן מספיק להגשת הערעור על נימוקיו, וכי לא אצה לבאת כוחה הדרך, באשר פנתה לקבלת החומר הנוגע לערעור אך מספר שבועות לאחר החלפת הייצוג. ואולם, נתתי דעתי לכך שהודעת הערעור והבקשה לצירוף הנימוקים הוגשו במסגרת התקופה להגשת הערעור, ולכך שאינטרס ההסתמכות של המשיב לא נפגע באופן ממשי, שכן כוונת המבקשת להשיג על פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה היתה ברורה עם הגשת הודעת הערעור. על כן במקרה דנא לא ראיתי כמובן מאליו את אי מתן האפשרות לערעור. נוכח זאת וכדי לאפשר למבקשת את יומה, בפרט משעסקינן בתחום הרגיש של דיני משפחה, היה מקום לטעמי בנסיבות ליתן הארכת מועד, אך להתנות את ההארכה בפסיקת הוצאות, המבטאת גם מורת רוח מן ההתנהלות (ראו והשוו רע"א 3776/16 גנים נ' רחל (2016)).

ח. נוכח האמור ניתנת איפוא רשות ערעור, התיק נדון כאילו הוגש הערעור על פי הרשות שניתנה, והערעור מתקבל. המבקשת תגיש את ערעורה עד יום 20.11.16. המבקשת תישא בהוצאות בגובה 6,000 ₪ (כולל) בלא קשר לתוצאות הערעור בבית המשפט המחוזי. סכום זה ישולם מן העירבון שהופקד בבית משפט זה.

ט. אינני נעתר לבקשת המשיב בתשובה שהגיש לאפשר הגשת ערעור על ידיו; המשיב לא הגיש ערעור בפרק הזמן הקבוע או בקשה להארכת המועד לבית המשפט המחוזי, גם כשידע על כוונת המבקשת בעקבות פנייתה לבית המשפט קמא. בידיו כמובן להגיש ערעור שכנגד לפי תקנה 434 במגבלות הדין (ראו למשל גורן, סוגיות בסדר דין אזרחי (מה' 12, 2015), 1043-1044).

ניתן היום, י"א בתשרי התשע"ז (13.10.2016).

המשנה לנשיאה